

Valtuustoaloite

Valtuuston kokous 12 / 6 2025

Aloitteen sisältö

KTS LIITTEET 1 ja 2

Millä tavoin aloite toteuttaa voimassa olevaa kuntastrategiaa?

KTS. LIITTEET 1 ja 2

Toteutuuko aloite talousarviossa olevilla resursseilla?

Kyllä

Ei

☒ (jos vastasit ei, niin mitä resursseja mielestäsi tarvitaan)

KTS. LIITE 1

Aloitteen toteuttamisajankohta

HETI

Päiväys

12.6.2025

Allekirjoitukset

TAPIO JÄRVELÄ

HEIKKI TÖRMÄ

Valtuuston kokous 12 / 06 / 2025

Valtuustoaloite

Aloitteen sisältö

Ehdotan, että Keminmaan kunnanhallitus käynnistää selvityksen seuraavista asiakokonaisuuksista ja keskeyttää kaikki tuulivoimahankkeeseen liittyvät valmistelut siihen saakka, kunnes asiat on selvitetty laillisesti ja avoimesti:

1. **Käsittämätön 730 allekirjoittajan adressi (2022)** ja siihen liittyvä kuntalaisaloite.
2. **Suojaetäisyysadressi (2025)** – edelleen keräyksessä, ilman käsittelyä.
3. **Pykäläntien yksiköintiprosessin virheet** ja yhteys tuulivoimalogistiikkaan.
4. **Seurakunnan tuulivoimasopimus**, joka tehtiin ilman tiedottamista tai osallistamista.
5. **Yhteismetsän tuulivoimasopimus**, joka mahdollisti tuulivoimahankkeen etenemisen suljetusti.
6. **Esteelliset päättäjät**, joilla on sidonnaisuuksia toimijaan, tiekuntiin tai maanvuokraajiin.
7. **Kunnan johdon välinpitämättömyys ja KHO:n hylkäävän päätöksen sivuuttaminen.**
8. **Laittomat ja virheelliset hallintomenettelyt**, erityisesti kunnanjohtajan osalta.
9. **Suljetut maanomistajatoimikunnat ja kilpailun vääristyminen** tuulivoimatoimijan valinnassa.
10. **Hankkeen jatkaminen viranomaiskäsittelyistä huolimatta.**
11. **Periaatepäätöksen käyttö allekirjoituspaineen välineenä ja lainsäädännön kiertäminen.**
12. **Tuulivoimahankkeen vaikutuspiirissä olevien kylien ja yhteisöjen syrjäyttäminen** päätöksenteosta (metsästysseurat, elinkeinot, luonnonkäyttöperinne).

Millä tavoin aloite toteuttaa voimassa olevaa kuntastrategiaa?

Aloite edistää kunnan hyvää hallintoa, avoimuutta ja kuntalaisten osallisuutta, jotka ovat keskeisiä arvoja Keminmaan kuntastrategiassa.

Keminmaan kuntastrategiassa on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja tuulivoimahankkeet sotivat tätä kunnan omaa strategiaa vastaan!

Toteutuuko aloite talousarviossa olevilla resursseilla?

☐ Kyllä

☒ Ei → Tarvitaan juridista asiantuntemusta sekä erillinen selvitystyö kunnan hallinnon ulkopuoliselta riippumattomalta taholta.

Aloitteen toteuttamisajankohta

Välittömästi – aloitteen tavoitteena on keskeyttää tuulivoimahankkeeseen liittyvät valmistelut, kunnes laillisuus ja esteettömyys on selvitetty.

Päiväys: 12.6.2025

Allekirjoitukset:

Tapio Jankkila
Kunnanvaltuutettu

Pykäläesitys kunnanhallitukselle: Tuulivoimahankkeen laillisuuden ja valmistelun selvittäminen sekä käsittelyjen keskeyttäminen

Valtuutettu Tapio Jankkila esittää, että kunnanhallitus ottaa välittömästi käsittelyyn alla olevat asiat ja tekee päätöksen tuulivoimahankkeen kaikkien hallintovalmistelujen keskeyttämisestä siihen asti, kunnes asiat on selvitetty laillisesti ja avoimesti.

Perustelut:

Kuntalaki 23 §, 90 §; Hallintolaki 6 § ja 28 §; Perustuslaki 21 §.

Asia koskee kunnanhallituksen lakisääteistä valvontavelvollisuutta (KL 90 §), hallintomenettelyn oikeellisuutta (HL 6 §) ja esteellisyyksien arviointia (HL 28 §).

RED III -direktiivin (EU 2023/2413) ja Århusin sopimus, SEUT Artikla 107

Selvitettävät ja päätettävät asiat

1. Käsitlemätön 730 kuntalaisen adressi (2022)

Helmikuussa 2022 jätettiin **730 henkilön allekirjoittama tuulivoimavastainen adressi**, joka käynnisti koko Keminmaan tuulivoiman periaatepäätösprosessin.

Adressi on julkisesti nähtävillä:

https://www.adressit.com/keminmaan_tuulivoima

Kuntalaiset edellyttivät tuolloin laajaa keskustelua, vaikutusarviointia ja päätöksentekoa, mutta **adressin sisältöä ei ole tähän päivään mennessä käsitelty kunnanvaltuustossa, eikä siitä ole tehty virallista päätöstä.**

Lisäksi samasta asiasta tehtiin **virallinen kuntalaisaloite vuonna 2022**, joka on yhä käsitlemättä.

Kunnanjohtaja on toimittanut aiheen **viranomaistutkintaan**, jossa se on edelleen kesken.

Tutkinnan keskeneräisyydestä huolimatta **kunta on jatkanut hankkeen valmistelua**, eikä ole ottanut asiaa takaisin lautakuntakäsittelyyn tai valtuuston päätettäväksi.

➔ Tämä kokonaisuus **rikkoo Perustuslain 14 §** (osallistumisoikeudet) ja **Kuntalain 22 §** (kuntalaisten oikeus osallistua ja vaikuttaa), sekä loukkaa **kuntalaisaloitteiden käsittelyvelvollisuutta**.

EU-tason rikkomukset Keminmaan periaatepäätöksessä:

1.1. RED III -direktiivin (EU 2023/2413) rikkominen

RED III (Renewable Energy Directive III), hyväksytty 2023, velvoittaa kaikki jäsenvaltiot – ja näin myös kuntien viranomaiset – varmistamaan, että:

"Kansalaisilla ja paikallisilla yhteisöillä on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua uusiutuvan energian hankkeiden suunnitteluun, valmisteluun ja päätöksentekoon."
(Artikla 16 ja johdanto 74–75)

Keminmaan kunta **ei ole järjestänyt**:

- julkista käsittelyä 730 allekirjoittajan adressista,
- kuulemisia, joissa vaikutukset arvioitaisiin laajasti,
- tasavertaista pääsyä keskusteluun ennen periaatepäätöstä.

→ **RED III:n mukaan** kunnan olisi pitänyt kuulla kansalaisia **ennen** periaatepäätöksen tekemistä – nyt se tehtiin **adressien ohi** ja ilman vaikutusarvioita.

1.2. Århusin yleissopimuksen (1998) rikkominen

Suomi ratifioi Århusin sopimuksen 2004. Se on **voimassaoleva kansainvälinen oikeuslähde**, joka koskee **ympäristöä koskevaa päätöksentekoa**, ja se sitoo **myös kuntia**.

Sopimus takaa kolme perusoikeutta:

1. **Tiedonsaantiympäristöasioissa (artikla 4–5)**
2. **Osallistumisoikeus (artikla 6)**
3. **Oikeussuoja (artikla 9)**

Keminmaan prosessissa rikottiin näitä kaikkia:

- **Artikla 4:** yhteismetsän osakasluetteloa ei ole annettu edes viranomaispyynnöillä.
- **Artikla 6:** päätöksenteko tehtiin **ilman varhaista osallistamista** ja **ilman asianmukaisia vaikutustarkasteluja**.
- **Artikla 9:** kuntalaisaloitteet ja adressit ovat jääneet **ilman hallinnollista käsittelyä**, vaikka se on oikeussuojaelementti.

Esimerkki Euroopasta: Ranska – Saint-Victor-et-Melvieu (2017)

Etelä-Ranskassa pienessä kunnassa Saint-Victor-et-Melvieu paikallishallinto hyväksyi tuulivoimahankkeen ilman riittävää kuulemistä. Asukkaat veivät asian Ranskan hallintotuomioistuimeen vedoten **Århusin sopimuksen rikkomiseen**. Oikeus päätti:

“Virallisten asiakirjojen osoittama osallistuminen oli näennäistä. Asukkaiden oikeus tulla kuulluksi ennen päätöksentekoa oli loukattu.”

Tuomio: **päätös mitätöitiin**.

→ Tässä tapauksessa kyse oli juuri siitä, että **valmistelu ja päätöksenteko tehtiin ilman kansalaisvaikutusta**, vaikka sitä oli vaadittu.

Keminmaassa tilanne on samankaltainen – mutta dokumentointi (adressit, aloitteet, pöytäkirjat) on jopa vahvempi.

2. Käsitlemätön 160 henkilön suojaetäisyysadressi (2025) joka on vielä edelleen keräilyssä
 Adressi on edelleen kesken ja ilman käsittelyä. Kunnan on otettava huomioon kansalaisten kannanotot ennen kaavoituspäätöksiä.

➔ Viittaus: YVA-laki 3 § ja 17 §, PL 14 §.

EU-oikeuden näkökulma kohtaan 2: suojaetäisyysadressi (2025):

2.1. RED III -direktiivi (EU 2023/2413)

Kuten kohdassa 1, myös tässä rikotaan RED III:n vaatimuksia osallistumisesta:

"Uusiutuvan energian kehittämisen tulee tapahtua yhteisöjen hyväksynnällä, eikä pelkän hallinnollisen hyväksynnän kautta."
 (Johdanto 74–75, Artiklat 15–16)

Suojaetäisyyksiä koskeva adressi on nimenomaan esimerkki siitä, että paikallisyhteisö **ei hyväksy** hanketta nykyisillä ehdoilla. Jos tätä ei käsitellä ennen kaavapäätöksiä, **kunnan menettely on direktiivin vastainen.**

2.2. Århusin sopimus

Tässä rikotaan Århusin sopimuksen **artiklaa 6** (osallistuminen päätöksentekoon):

Ympäristöä merkittävästi muuttavissa hankkeissa osallistumisen tulee olla mahdollista:

- **riittävän ajoissa,**
- **ennen lopullisia päätöksiä,**
- **vaikutuksiltaan olennaisissa vaiheissa.**

Suojaetäisyysadressin jättäminen käsitlemättä = osallistumisoikeuden rikkominen.

Se on myös artiklan 9 (oikeussuoja) loukkaus, jos asiaa ei käsitellä ja ihmiset eivät pääse vaikuttamaan ennen päätöstä.

2.3. EU:n perusoikeuskirja (artikla 41 ja 42)

EU:n perusoikeuskirja (joka sitoo viranomaisia, myös kuntia silloin kun ne soveltavat EU-oikeutta) takaa:

- **Artikla 41:** oikeuden hyvään hallintoon
- **Artikla 42:** oikeuden saada tietoa ja osallistua hallinnolliseen käsittelyyn

➔ Jos suojaetäisyysadressia ei käsitellä eikä sen allekirjoittajia kuulla, rikotaan suoraan näitä oikeuksia.

Esimerkki Irlannista (Grace & Sweetman v. An Bord Pleanála, 2017–2018)

Irlannissa korkein tuomioistuin kumosi tuulivoimalupapäätöksen vedoten:

- Vaatimukset ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA) eivät olleet täyttyneet,
- Kansalaisten osallistumisoikeutta ei ollut turvattu (Århusin sopimus, artikla 6),

"The lack of adequate EIA and public participation rendered the decision unlawful." [WikipediaEur-Lex](#)

Case C-77/19: Grace and Sweetman v. An Bord Pleanála

Päiväys: 20. helmikuuta 2020

◊ Tuomioistuimen ratkaisu: Euroopan unionin tuomioistuin (suuri jaosto) totesi, että osallistumisvelvoitteita (kuten Århusin sopimuksen ja YVA-direktiivin mukaisia kuulemis- ja oikeussuojavaatimuksia) oli rikottu Irlannin tuulivoimahankkeen yhteydessä.

<https://curia.europa.eu> viitte C-77/19.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0164>

➔ Tämä vastaa täsmälleen Keminmaan tilannetta: adressit on sivuutettu, kansalaiset on jätetty ulkopuolelle – vaikka direktiivit **velvoittavat päinvastaista toimintaa**.

3. Pykäläntien yksiköintiprosessin hallinnolliset virheet

Pykäläntie on 1970–80-luvuilla **rakennettu kokonaisuudessaan Keminmaan kunnan varoin**, ja kunnalla on edelleen voimassa oleva **toistaiseksi sitova kunnossapitosopimus vuodelta 1984**. Tie on ollut käytännössä yleisessä kunnallisessa ylläpidossa yli 40 vuoden ajan.

Vuonna 2023 tieyksiköintiä **laajennettiin merkittävästi** ilman muiden tiekuntien virallista osallistumista tai asianosaisten osakkaiden suostumuksia. Pykäläntien hoitokunta lähetti yksipuolisesti noin 450 kirjettä uusille väitetyille osakkaille ja **nimitti tien "päätieksi"**, vaikka tielle ei ole määritelty virallista päätieasemaa. Yksiköiden laajennus tehtiin ilman yleisen kokouksen hyväksyntää.

Toimenpiteet toteutettiin samaan aikaan, kun alueella valmisteltiin tuulivoimahankkeen logistiikkaratkaisuja – ja **Pykäläntie on osa suunniteltua kuljetusreittiä tuulivoimarakentamiselle**. Vaikka tiekunta ei ole virallisesti myöntänyt yhteyttä tuulivoimaan, **yksiköinnin ajoitus, laajuus ja suuntautuminen osoittavat selvää tarkoituksellisuutta hankkeen mahdollistamiseen**.

Toukokuussa 2023 asiasta tehtiin myös virallinen kuntalaisaloite, jossa vaadittiin yksiköinnin tarkastelua ja vaikutusten arviointia.

Kunnanhallitus palautti asian Pykäläntien hoitokunnalle uudelleenkäsiteltäväksi, mutta **hoitokunta ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin eikä ole antanut asiasta julkista vastausta tai jatkokäsittelyä**.

Lisäksi asiaa käsitteli tekninen lautakunta, jonka puheenjohtajalla oli esteellisyysperuste: hänellä on maanomistuksia hanketoimijan toisella tuulivoima-alueella.

➔ Tämä muodostaa vakavan hallintovirheen, mikäli esteellisyyttä ei ole tunnistettu ja puheenjohtaja on osallistunut käsittelyyn.

Maanmittauslaitoksen asiantuntijan mukaan muutosta voi hakea vain maa- ja metsäoikeudesta, mikä käytännössä estää useimpia kuntalaisia käyttämästä oikeussuojaa, erityisesti ikääntyneitä ja pienmaanomistajia.

Kunnan olisi tullut:

- tunnistaa tien hallintaoikeuden ja omavastuun rajapinta,
- jäävätä esteelliset toimijat valmistelusta ja päätöksenteosta,
- arvioida, onko yksiköintiä käytetty keinotekoisesti tuulivoimalogiikan mahdollistajana.

→ Tämä kokonaisuus rikkoo:

- Yksityistielain 68 § – menettelyvirheet yksiköinnissä
- Perustuslain 21 § – oikeusturvan vaarantuminen
- Kuntalain 90 § – kunnanhallituksen valvontavelvollisuus
- Hallintolain 6 ja 28 § – valmistelun puolueettomuus ja esteellisyys

3.1. EU-tasoinen vertailuesimerkki Pykäläntien kaltaisesta tilanteesta:

Tapaus: C-263/08 Djurgården – EU-tuomioistuin

(Århusin sopimuksen ja tiedonsaantioikeuden rikkomus Ruotsissa)

- Kyse oli siitä, että *Ruotsin viranomaisen ei ollut avoin* ympäristöä muuttavan hankkeen **liikennevaikutusten ja reittien suunnittelun** osalta.
- Kansalaiset ja yhdistys suljettiin pois prosessin alkuvaiheista.
- Tien käyttötarkoitusta muutettiin ilman julkista osallistumista, vaikka sillä oli **ratkaiseva vaikutus hankkeen toteutettavuuteen**.

EU-tuomioistuin linjasi:

“Jos logistiikkaratkaisuilla on merkittävä vaikutus ympäristöön ja ihmisiin, niiden käsittely ilman osallistamista ja vaikutusarviointia rikkoo Århusin sopimusta ja EU-oikeutta.”

“EU-tuomioistuin totesi 15.10.2009, että kansalaisyhdistyksillä on oikeus valittaa ympäristölupapäätöksistä, ja että ‘yhdistysten on voitava osoittaa riittävä yhteys projektiin’.”

Tämä koskee myös kunnan periaatepäätöksiä, jos niillä on merkittävä vaikutus kansalaisten ympäristönsuojelun oikeuksiin.

→ **Yhtäläisyys Pykäläntiehen:**

Pykäläntien yksiköinti tehtiin ilman julkista käsittelyä, vaikka se on osa tuulivoimalogiikkaa. Kyseessä on *infrastruktuurin merkittävä uudelleenohjaus*, jonka olisi tullut kuulua vaikutusarvioinnin ja osallistamisen piiriin.

Sovellettavat normit:

- **Århusin sopimus**, artiklat 6 ja 9:
 - oikeus osallistua ympäristöhankkeen merkittäviin reunaehtoihin
 - oikeus hallinnolliseen käsittelyyn ja valitusmahdollisuuteen
- **YVA-direktiivi 2011/92/EU** (muutoksin 2014/52/EU):
 - logistiikka on osa vaikutuspiiriä (liikenne, kuljetukset, reitit)
 - jos tie on *edellytys* hankkeen toteutukselle, se kuuluu arvioinnin ja luvituksen piiriin

4. Seurakunnan tuulivoimasopimus

Keminmaan seurakunta on tehnyt tuulivoimatoimijan kanssa maanvuokrasopimuksen, joka on ollut keskeinen tekijä 50 % maanomistajatuen muodostumisessa – ja näin mahdollistanut kaavahakemuksen jättämisen.

Sopimus on valmisteltu ilman avointa tiedottamista ja hyväksytty ilman julkista käsittelyä. Tieto sopimuksesta ei ole ollut kunnanhallituksen tai valtuuston tiedossa päätöksenteon aikana, vaikka sillä on ollut ratkaiseva vaikutus tuulivoimahankkeen etenemiseen.

Lisäksi seurakunnan hallinnossa toimineet luottamushenkilöt ovat olleet samanaikaisesti mukana kunnan tuulivoimaratkaisuja valmistelevissa elimissä, mikä synnyttää perustellun epäilyn esteellisyydestä ja mahdollisesta päätöksenteon harhaanjohtamisesta.

Tämän kaltainen sopimus on *Euroopan unionin RED III -direktiivin (EU 2023/2413)* vastainen:

Artikla 16: jäsenvaltioiden on varmistettava, että **paikallisilla yhteisöillä ja kansalaisilla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua uusiutuvan energian hankkeiden valmisteluun ja päätöksentekoon.**

Lisäksi menettely rikkoo *Århusin yleissopimuksen (1998)* seuraavia määräyksiä:

- **Artikla 6** – kansalaisten varhainen osallistuminen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon,
- **Artikla 9** – oikeussuoja, jos osallistumisoikeuksia on loukattu.

Tällainen yksipuolinen sopimus ilman julkista tiedottamista ja osallistamista on **vastoin sekä kansainvälisiä velvoitteita että hyvää hallintotapaa.**

➔ Tämä tulee selvittää kunnanhallituksessa osana valmistelun avoimuuden ja esteellisyyksien tarkastelua.

➔ Mahdollinen rikoslain 40:10 mukainen esteellisyyden salaaminen.

5. Yhteismetsän tuulivoimasopimus

Keminmaan yhteismetsä on tehnyt tuulivoimatoimijan kanssa maanvuokrasopimuksen kunnanhallituksen ja -valtuuston tietämättä. Yhteismetsän alueet olivat ratkaisevassa roolissa 50 % maanomistajatuen saavuttamisessa.

➔ Hallinnon läpinäkyvyyden ja vaikutusten arvioinnin puute.

Menettely on tapahtunut suljetusti, ilman julkista käsittelyä tai tiedottamista, ja siitä ei ole annettu tietoa edes päätöksentekijöille. Tämä on selvä **hallintoprosessin ja kuntalaisten osallistumisoikeuden ohittaminen**.

Lisäksi on perusteltua epäillä, että:

- **Yhteismetsän hallintoa käyttää suppea, suljettu piiri**, jolla on mahdollisia sidonnaisuuksia tuulivoimatoimijaan.
- **Yhteismetsän alueet ovat hajanaisia eivätkä täytä metsänhoidollista kokonaisuutta**, mikä herättää kysymyksen siitä, onko yhteismetsän rakenne keinotekoisesti rakennettu tuulivoimahankkeiden mahdollistamista varten.

Lainsäädännölliset ongelmat

◇ RED III -direktiivin rikkominen

RED III (EU 2023/2413) Artikla 16 ja johdanto 74–75:

"Kansalaisilla ja paikallisilla yhteisöillä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus osallistua uusiutuvan energian hankkeiden valmisteluun ja päätöksentekoon."

Yhteismetsän sopimus tehtiin **ilman kansalaisten osallistumismahdollisuuksia**, vaikka sen vaikutus oli ratkaiseva koko hankkeen etenemiselle. Sopimusta käytettiin välineenä vaikuttaa kunnan kaavaratkaisuun – ohi osallistavasta prosessista.

Ärhusin yleissopimuksen rikkominen

- **Artikla 6:** kansalaisten varhainen osallistaminen ympäristöhankkeisiin puuttui täysin.
- **Artikla 9:** hallinnollinen oikaisumahdollisuus puuttui, koska asia ei koskaan tullut kuntakäsittelyyn.

SEUT 107 artiklan mahdollinen rikkominen (Valtiontuki)

Yhteismetsän sopimus on mahdollisesti **suosinut tiettyä tuulivoimatoimijaa** ilman julkista kilpailua, mikä voi muodostaa epäsuoraa valtiontukea – erityisesti jos yhteismetsä on saanut julkista rahoitusta tai toimii julkisoikeudellisena yhteisönä.

SEUT 107: "Tuki, joka suosii tiettyjä yrityksiä ja vääristää kilpailua, on kielletty, jos se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan."

Sopimus voi näin täyttää **kielletyn valikoivan edun antamisen tunnusmerkit**, erityisesti jos **maanvuokraehdot** eivät ole kilpailutettuja tai markkinaehtoisia.

Luonnon monimuotoisuutta koskevat EU-säännökset

- EU:n **biodiversiteettistrategia 2030** ja **metsädirektiivit** korostavat, että yhteismetsien hallinta ei saa vaarantaa luonnon monimuotoisuutta.
- Tuulivoiman suunnittelu ilman **luonnon vaikutustarkasteluja ja paikallisten vaikutusten kartoitusta** voi rikkoa näitä periaatteita.

- Jos yhteismetsä on rahoitettu osin **EU:n maaseutu- tai metsätukiohjelmista**, sopimus voi myös rikkoa **tukiehtojen neutraliteettia**.

Yhteenveto ja johtopäätös

Tilanne antaa aihetta epäillä, että yhteismetsä on muodostettu tai sitä käytetään hallinnollisesti rakenteella, jonka keskeinen tavoite ei ole metsätaloudellinen yhteishyöty vaan tuulivoimahankkeiden hallittu edistäminen.

Kun otetaan huomioon:

- alueiden hajanaisuus,
- päätöksenteon sulkeutuneisuus,
- osaksluettelon salailu,
- ja samanaikaiset kytkökset kunnan päätöksentekoon ja tuulivoimatoimijaan,

syntyy perusteltu kokonaisepäily siitä, että kyseessä on ollut **strateginen menettely**, jolla on ohitettu kunnallinen päätöksenteko, kilpailuneutraliteetti ja kuntalaisten osallistumisoikeudet.

Yhteismetsän kautta kunnan maa-alueita ja vaikutusvaltaa on siirretty toimijalle, jota ei valvo valtuusto eikä kunnanhallitus. Tällainen hallintomalli ei ole linjassa **kuntalain, hallintolain eikä EU:n direktiivien** kanssa.

Erityisesti, jos yhteismetsän taustalla toimivat henkilöt ovat vaikuttaneet sekä **seurakunnan, yhteismetsän että kunnan tuulivoimaratkaisuihin**, kyse voi olla **rakenteellisesta esteellisyydestä ja hallintoprosessin väärinkäytöstä**.

➔ Tässä muodostuu **päätöksenteon hybridirakenne**, jossa valta keskittyy epäviralliselle, mutta tosiasiallisesti ratkaisevalle sisäpiirille.

Keminmaan yhteismetsän menettely:

- **rikkoi kansallisen hallinnon läpinäkyvyyttä,**
- **ohitti valtuuston ja kuntalaisten tiedonsaantioikeuden,**
- **ja saattoi antaa kilpailullista etua ilman lainmukaista perusteita.**

➔ Tällainen prosessi ei täytä **kuntalain, EU-direktiivien eikä kansainvälisten sopimusten vaatimuksia**.

➔ Asia vaatii välitöntä tutkintaa kunnanhallituksessa sekä mahdollisesti valtiontukivalvontaa kansalliselta ja EU-tasolta.

Hallintohistoriallisesti poikkeuksellinen tapaus

Keminmaan tilanne on **ennennäkemätön yhdistelmä** seuraavista piirteistä:

- Julkisyhteisöjen (seurakunta ja yhteismetsä) käyttö **maanomistajatuon strategisena keinona** ilman kunnallista valvontaa.
- Toiminta, joka on tapahtunut **ilman kilpailutusta, ilman julkista valmistelua ja ilman osallistavaa prosessia** – vaikka kyse on ollut tosiasiallisesti hankkeen ratkaisuvaiheesta.

- Yhteismetsän rakenteen luonne, joka herättää kysymyksen, onko **kuntien ja tuulivoimatoimijan yhteistyömuotoa rakennettu tietoisesti kiertämään** kunnallisen hallinnon avoimuus- ja esteellisyysvelvoitteet.

"Tätä ennen Suomessa ei ole dokumentoitu vastaavaa tilannetta, jossa seurakunnan ja yhteismetsän maat ovat olleet näin ratkaisevassa roolissa – ilman valtuuston, kunnanhallituksen tai kuntalaisten tiedonsaantioikeuden toteutumista."

Tämä tekee Keminmaan tapauksesta **ei vain paikallisesti, vaan valtakunnallisesti ennakkotapauksen**, jonka seurauksia tullaan arvioimaan niin hallinto-oikeudellisesti kuin poliittisesti.

Kyse ei ole yksittäisestä virheestä – vaan hallintorakenteen järjestelmällisestä manipuloinnista.

- Yhteismetsän hallintoa on käytetty *hallinnollisena troijalaisena*,
- jolla on siirretty päätösvaltaa tuulivoimahankkeen kannalta ratkaisevassa kohdassa **kunnan päätöksenteon ulkopuolelle**, ja
- samalla synnytetty illuusio "maanomistajien tuesta" vaikka kyse on ollut **suljetun piirin tahdon läpiviemisestä**.

➔ Tämä on hallintomekanismina potentiaalisesti vaarallisin ennakkotapaus Suomessa 2020-luvulla tuulivoiman oikeudellisessa historiassa.

Eikä siinä vielä kaikki:

- **Yhteismetsän osakasluetteloa ei ole saatu haltuun**, vaikka sitä on toistuvasti pyydetty sekä viranomaistahoilta että suoraan yhteismetsän hallinnolta. Tämä asiakirja olisi keskeinen todistusaineisto esteellisyyksien ja sidonnaisuuksien arvioimiseksi.
- **Myöskään ei ole saatu listaa niistä kunnanvaltuutetuista**, jotka vaativat ylimääräisen valtuuston koolle 8.5.2025, missä päätös runnottiin läpi. Tämä estää kunnallisen avoimuuden ja päätöksenteon vastuullisuuden arvioinnin. Lista toimitettu vasta periaatepäätöskokouksen jälkeen ja kaavoituksia käynnistetty ennen periaatepäätöksen valitusajan umpeutumista.

Näiden tietojen piilottaminen ei ole hallinnollinen virhe – se on tietoista vaikuttamisen estämistä, joka horjuttaa oikeusvaltion perustaa ja tekee myöhemmästä selvittämisestä vaikeampaa, ellei mahdotonta.

➔ Tällainen prosessi ei täytä kuntalain, EU-direktiivien eikä kansainvälisten sopimusten vaatimuksia.

➔ Asia vaatii välitöntä tutkintaa kunnanhallituksessa, erityistarkastusta valtioneuvoston valvonnassa, sekä asian siirtämistä syyttäjä- ja laillisuusvalvontaviranomaisille.

6. Esteelliset päättäjät tuulivoimahankkeessa

Valtuutetuilla ja viranhaltijoilla on sidonnaisuuksia tiekuntiin, yhteismetsiin ja toimijaan. Osa on

myös toiminut sopimusten valmistelussa.

➔ Rikkoo **Hallintolain 28 §**, mahdollinen **RL 40:10**.

Useilla Keminmaan kunnanhallinnon ja valtuuston jäsenillä sekä viranhaltijoilla on ollut **merkittäviä sidonnaisuuksia**, jotka kytkeytyvät suoraan tai välillisesti:

- **tuulivoimatoimijaan,**
- **tuulivoima-alueilla sijaitseviin tiekuntiin,**
- **yhteismetsän hallintoon,**
- **maanomistajatoimikuntiin, tai**
- **maanvuokrasopimuksia hyötyviin yksiköihin tai yhteisöihin.**

Osa henkilöistä on:

- ollut **samanaikaisesti päättämässä tuulivoimasopimuksista kunnassa,**
- **kirkkoneuvoston jäsenenä** hyväksymässä tuulivoiman edellyttämiä maa-alan luovutuksia,
- ja **osana tiekunnan hallintoa**, jonka alueelle sijoittuu tuulivoimaloiden logistiikka.

Näitä henkilöitä ei ole jäävätty, eikä esteellisyyksiä ole käsitelty asianmukaisesti valmistelussa tai päätöksenteossa.

Rikkomukset ja oikeusperusta

Hallintolaki 28 § (Esteellisyys)

Valmisteluun ja päätöksentekoon osallistuminen tilanteessa, jossa henkilöllä tai hänen läheisellään on taloudellinen tai muu etu, on esteellisyyttä aiheuttava seikka.

➔ Jos esteellistä ei poisteta valmistelusta tai päätöksenteosta, koko päätös on hallintolain vastainen ja lain mukaan mitätön.

Kuntalaki 84 § (Luottamushenkilön esteellisyys)

Luottamushenkilö on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä saa asiasta erityistä hyötyä tai vahinkoa, tai jos hän toimii toisessa elimessä, joka liittyy käsiteltävään asiaan.

➔ Pällekkäiset roolit esim. seurakunnan, tiekuntien ja yhteismetsän päätöksenteossa tuottavat esteellisyyden.

Rikoslaki 40:10 § – Esteellisyyden salaaminen

Viranomainen tai luottamushenkilö, joka **tietoisesti** jättää ilmoittamatta esteellisyytensä ja osallistuu päätöksentekoon, syyllistyy rikokseen.

➔ Tästä voi seurata **rangaistus virkarikoksena**.

Rikoslaki 36:1 § – Hallintopetos

Jos esteellisyyttä käytetään tietoisesti hyväksi ohjaamaan hanketta, kyse voi olla hallintopetoksesta – erityisesti jos tavoitteena on ollut **ohjata julkista päätöksentekoa harhaan**.

Kansainväliset ja EU-oikeudelliset ulottuvuudet

Århusin sopimus – Artikla 6 ja 9

Sopimuksen mukaan päätöksenteko ympäristövaikutteisissa hankkeissa ei saa olla esteellisten tai taloudellisesti sitoutuneiden tahojen hallussa ilman avoimuutta ja mahdollisuutta oikeussuojan käyttöön.

➔ Jos päätöksenteossa on mukana esteellisiä henkilöitä ja kansalaiset eivät voi puuttua siihen, rikotaan artiklojen 6 (osallistaminen) ja 9 (oikeussuoja) määräyksiä.

RED III -direktiivi – Artikla 16

Vaatii jäsenvaltioita varmistamaan, että uusiutuvan energian hankkeiden valmistelu tapahtuu tavalla, jossa **kansalaisilla ja yhteisöillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa**.

➔ Esteellisten rooli, joka estää rehellisen ja läpinäkyvän valmistelun, rikkoo direktiivin tavoitetta.

EU:n perusoikeuskirja – Artikla 41 (Hyvä hallinto)

Kaikilla unionin kansalaisilla on oikeus puolueettomaan ja oikeudenmukaiseen hallintoon. Esteellisten osallisuus rikkoo tätä periaatetta.

Esimerkkitilanne: Irlanti – *Grace v. An Bord Pleanála* (CJEU, 2019)

Tapauksessa osoitettiin, että esteellisyys ja kansalaisvaikuttamisen puute tuulivoimahankkeessa johtivat päätöksen **kumoamiseen EU-oikeuden vastaisena**. Päätös nojasi juuri Århusin sopimukseen ja osallistumisoikeuden loukkaukseen.

Johtopäätös

Keminmaan tuulivoimaprosessissa esteellisten osallistuminen on:

- **rikkomus kansallisessa lainsäädännössä,**
- **potentiaalinen rikosoikeudellinen seuraamus,**
- ja **EU-oikeudellisesti mitätöintiperuste,** jos osallistuminen on vaikuttanut päätösten sisältöön.

➔ Kunnanhallituksen on velvollisuus käsitellä asia ja selvittää esteellisyydet ennen minkään uuden tuulivoimapäätöksen jatkamista.

7. Kunnan johdon välinpitämättömyys ja KHO:n kielteisen päätöksen sivuuttaminen

Korkein hallinto-oikeus **hylkäsi vuonna 2018 Keminmaan Kivalon alueelle suunnitellun tuulivoimakaavan** (ns. Lumituuli Oy -kaava), vedoten muun muassa **puutteelliseen vaikutusten arviointiin, osallisuuden toteutumattomuuteen ja oikeudellisiin epäselvyyksiin**.

Tuolloin myös **Keminmaan kunta itse oli hylännyt kaavan ennen KHO:ta**. Tästä huolimatta **kunnassa ei ole sittemmin järjestetty avointa keskustelua siitä, miksi kaava hylättiin, mitä siitä on opittu, tai millaisia oikeudellisia velvoitteita se on jättänyt pysyvästi voimaan.**

Nyt valmisteilla oleva tuulivoimahanke on alueellisesti eri paikassa (Kotapalo–Honkamaa), mutta samassa kunnassa, ja ilman että KHO:n kielteisen päätöksen vaikutuksia ja perusteluita olisi otettu huomioon uudessa valmistelussa.

KHO:n ratkaisut ovat **ennakkopäätösluonteisia**, eikä niiden ohittaminen toisen alueen nimissä poista kunnallisen toimijan vastuuta noudattaa samoja oikeudellisia peruseriaatteita – kuten osallistamista, esteellisyydettömyyttä, vaikutusarviointeja ja avoimuutta.

KHO:n päätöksellä on edelleen oikeudellinen vaikutus, sillä se on ylin tuomioistuinratkaisu kunnan alueella tehtävästä tuulivoimakaavoituksesta. Jos kunta ei osoita, että uudet hankkeet eroavat olennaisesti hylätystä prosessista tai että aiemmat puutteet on korjattu, **valmistelu voi olla oikeudellisesti kestävä**.

Tilanne osoittaa hallinnon johdon välinpitämättömyyttä laillisuusvalvontaa kohtaan ja heijastaa mahdollisesti tietoisesti valittua "väärin mutta nopeasti" -strategiaa, jossa rakennuttaminen pyritään käynnistämään ennen kuin uudet valtakunnalliset säädökset (esim. suojaetäisyyslaki, kiinteistöverotuksen tasaus) astuvat voimaan.

Oikeudelliset seuraukset kunnalle ja päättäjille:

- **Päätös voi olla mitätön tai kumottavissa**, jos se nojaa samoihin puutteisiin kuin KHO:n hylkäämä aiempi kaava.
- **Virkavastuu ja rikosoikeudellinen vastuu voivat toteutua**, jos aiempien oikeusratkaisujen vaikutus on tietoisesti jätetty huomioimatta.
- **Rikosoikeudellisesti voi tulla kyseeseen:**
 - **RL 40:9** – virkavelvollisuuden rikkominen
 - **RL 40:10** – esteellisyyden salaaminen
 - **RL 36:1** – hallintopetos tai suosinta

➔ Tämä vahvistaa käsityksen, että kunnan johto on mahdollisesti tietoisesti jättänyt noudattamatta ylimmän tuomioistuimen päätöstä – ja jatkanut toimintaa, joka altistaa kunnan ja viranhaltijat oikeudelliselle vastuulle.

8. Laittomat ja virheelliset hallintomenettelyt

Keminmaan tuulivoimahankkeen valmistelussa on esiintynyt useita vakavia hallinnollisia epäkohtia, jotka osoittavat, että hallintomenettely ei ole ollut lain edellyttämällä tavalla puolueetonta, esteetöntä tai avoimesti johdettua. Näistä erityisesti **kunnanjohtajan rooli on ollut ongelmallinen:**

Adressin torppaaminen ja sisällön väärinkäyttö

- Helmikuussa 2022 **kuntalaiset jättivät 730 allekirjoittajan tuulivoimaa vastustavan adressin.**
- Sen sijaan, että adressi olisi käsitelty erillisenä asiakirjana tai saatettu kunnanvaltuuston arvioitavaksi, **kunnanjohtaja käytti adressia pohjana “periaatepäätöksen” sorvaamiselle.**
- Kuntalaisaloitteena käsiteltäväksi tarkoitettu adressi jäi vaille päätöksentekoa ja ohitettiin **sijoittamalla se viranomaistutkinnan kohteeksi**, josta se ei ole koskaan palautunut lautakunta- tai valtuustokäsittelyyn.
- Tämä menettely on **vastoin Kuntalain 23 ja 22 §:iä**, joiden mukaan kuntalaisaloitteet on käsiteltävä asianmukaisesti ja päätöksenteon perusteet on oltava avoimia ja seurattavia.

Subjektiivinen valmistelurooli

- Kunnanjohtaja **on toiminut esteellisesti** myös tuulivoimahankkeen muun valmistelun osalta, erityisesti **Pykäläntien yksiköintikysymyksessä**, jossa hän:
 - on **jättänyt huomioimatta kunnalla olevan kunnossapitovastuun (vuodelta 1984)**,
 - **ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin kuntalaisaloitteen johdosta**, vaikka kunnanhallitus palautti asian tiekunnalle,
 - ja **johdatti valmistelua tavalla, joka on tukenut yksinomaan hankkeen edellytyksiä**, vaikka neutraliteettivelvoite olisi edellyttänyt päinvastaista.

Pykäläntien käsittelyn johdattelu

- Kunnanjohtajan toimet osoittavat tietoisesti valittua **tuulivoimamyönteistä linjaa**, joka on ilmennyt mm. seuraavissa:
 - yksiköintiprosessin vaikutusten sivuuttaminen,
 - yhteydenpidon puute asianomaisiin tiekuntiin,
 - ja avoimuuden puuttuminen kuntalaisaloitteen jatkokäsittelyssä.

Yhteismetsän ja seurakunnan sopimusten salailu

- Pykälä 48:aa (periaatepäätös 8.5.2025) valmisteltiin ja esiteltiin valtuustolle **ilman että valtuutetuille annettiin tietoa siitä, että seurakunnan ja yhteismetsän sopimukset oli jo tehty** – ratkaisevassa vaiheessa ennen maanomistajatuen 50 %:n täyttymistä.
- Näin **valmistelussa johdettiin harhaan päätöksentekijöitä**. Tämä on vakava **hallintopetoksen** tunnusmerkistöön viittaava menettely.

Rikkomukset ja oikeudelliset perustelut:

- **Kuntalaki 23 § ja 22 §** – Kuntalaisaloitteen käsittelyvelvollisuus ja kuntalaisten osallistumisoikeus
- **Hallintolaki 6 § ja 28 §** – Puolueettomuusvelvoite ja esteellisyyskielto

- **Perustuslaki 21 §** – Hyvän hallinnon ja oikeusturvan takaaminen
- **RL 40:10 §** – Esteellisyyden salaaminen
- **RL 36:1 §** – Hallintopetos (jos tahallisuus voidaan näyttää toteen)

Kunnanjohtajan menettely osoittaa selkeää **epäneutraaliutta, valmisteluvallan väärinkäyttöä ja tietojen valikoivaa ohjaamista** siten, että se on heikentänyt muiden vaihtoehtojen käsittelyä, osallistumisoikeuksia sekä kunnallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Tällainen hallintoprosessi ei ole enää tekninen virhe – vaan **systemaattinen tapa ajaa tietyn tahon intressiä**, sivuuttaen laillisuus ja tasapuolisuus, mikä altistaa koko päätösprosessin oikeudelliselle purulle ja vahingonkorvausvastuulle.

9. Suljetut ja epädemokraattiset maanomistajatoimikunnat ja kilpailun vääristyminen

Keminmaan tuulivoimahankkeessa tuulivoimatoimija on valittu tavalla, joka **sivuuttaa julkisen kilpailutuksen, avoimuuden ja tasapuolisen kohtelun vaatimukset**, erityisesti **yhteismetsän ja seurakunnan osalta**, jotka olivat avainasemassa kaavahakemuksen mahdollistamisessa (maanomistajatuen 50 % kynnyks).

Maanomistajatoimikuntien rakenne ja toiminta

- Toimikuntien kokoonpano ei ole ollut avoin eikä demokraattinen – **jäsenet eivät ole edustaneet alueen kaikkia maanomistajia**, vaan valikoitua pienryhmää, jolla on usein ollut oma taloudellinen intressi hankkeessa.
- Toimikunnilla ei ole ollut virallista päätösvaltaa kuntalakiin tai hallintolakiin perustuen – **silti niiden päätöksiä on käytetty perusteluna seurakunnan ja yhteismetsän sopimuksiin.**
- Kysymys ei ole ainoastaan osallistumattomuudesta vaan **vallan siirtämisestä demokraattisen järjestelmän ulkopuolelle**, mikä rikkoo sekä kansallista että EU-lainsäädäntöä.

Kilpailun puuttuminen

- **Tuulivoimatoimijaa ei ole valittu kilpailuttamalla**, vaan **maanomistajatoimikunnat ovat valinneet toimijan suljetusti**, jonka jälkeen yhteismetsä ja seurakunta ovat sitoutuneet sen kanssa sopimukseen ilman vertailua.
- Kilpailulainsäädäntö sekä kansallisella että EU-tasolla **velvoittaa myös julkisyhteisöjen kaltaisia toimijoita (yhteismetsä, seurakunta) noudattamaan syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteita** – etenkin kun toiminnalla on vaikutusta markkinoihin.

Kilpailun vääristyminen ja valikoiva suosinta

- Toimijavalinta ilman kilpailua antaa **yksittäiselle yritykselle etua**, jota muilla ei ole ollut mahdollisuutta tavoitella.

- Tämä **vääristää markkinoita**, erityisesti tuulivoimasektorilla, joka kuuluu EU:n erityisvalvottuihin toimialoihin.
- Esimerkiksi **SEUT 107 artikla** kieltää **valtion varoin tai viranomaisien välillisesti tukemaa toimintaa**, joka antaa kilpailuetua tietyille yrityksille.

Julkisen vaikutusvallan väärinkäyttö

- Yhteismetsän ja seurakunnan päätöksenteossa on ollut mukana **luottamushenkilöitä, jotka samanaikaisesti ovat vaikuttaneet kunnan päätöksentekoon** (valtuustossa, lautakunnissa tai viranhaltijoina).
- Tämä muodostaa **ristiriidan ja esteellisyyden**, ja mikäli päätöksentekijä on toiminut molemmissa rooleissa, kyseessä voi olla **rikoslain 40:10 (esteellisyyden salaaminen)** tai jopa **RL 36:1 (hallintopetos/suosinta)**.

Rikkomukset:

- **SEUT 107 artikla (EU)** – Valtiontuen kielto ja kilpailun vääristäminen
- **Kilpailulaki 2 § ja 4 §** – Syrjimättömyys, avoimuus ja markkinoiden tasapuolisuus
- **Perustuslaki 21 § ja 6 §** – Hallintoprosessin yhdenvertaisuus ja oikeussuoja
- **RL 36:1 §** – Suosinta tai hallintopetos
- **RL 40:10 §** – Esteellisyyden salaaminen

Yhteismetsän ja seurakunnan rooli muodostuu keskeiseksi, koska ilman niiden allekirjoituksia kaavahakemus ei olisi täyttänyt 50 % maanomistajatuen vaatimusta. Tämä tekee toimijavalinnasta paitsi hallinnollisesti, myös oikeudellisesti ratkaisevan – eikä päätöksenteon perusteita voida pitää hyväksyttävänä ilman kilpailua ja laajaa osallistumista.

Kysymys ei ole vain siitä, ketä valittiin – vaan siitä, että ketään muuta ei edes päästetty yrittämään.

EU-komission linjaukset vastaavista tilanteista

EU-komissio on useissa päätöksissään korostanut, että myös epäsuorat toimet, joilla julkisyhteisöt (esim. kunta, seurakunta, yhteismetsä) antavat yksittäiselle toimijalle taloudellista tai markkinaetua, voivat rikkoa SEUT 107 artiklan sääntöjä valtiontuesta.

Tapausviite: EU Komissio – Valtiontuki SA.40348 (2015/NN) – Saksa, tuulivoiman syöttötariffijärjestelmä

"Markkinoihin vaikuttavat päätökset, joissa toimijoille myönnetään epäsuotuisa tai poikkeava asema ilman avoimen ja syrjimättömän menettelyn toteuttamista, katsotaan valtiontueksi riippumatta siitä, onko kyse suorasta rahasiirrosta."

[Lähde: Komission päätös, Euroopan unionin virallinen lehti L 187, 19.7.2018]

Tämän mukaisesti **seurakunnan ja yhteismetsän tekemät sopimukset ilman kilpailutusta ja avoimuutta, ovat SEUT 107 artiklan näkökulmasta potentiaalisesti kiellettyä valtiontukea,**

kun ne mahdollistavat yksittäisen tuulivoimayhtiön valinnan ja hankkeen etenemisen ilman muita tarjoajia tai arviointia.

Komission linjaus on selkeä:

"Myös kunnallisten tai yhteisöllisten toimijoiden välinen sopimus voi olla valtiontukea, jos sillä on vaikutus markkinoihin ja se antaa valikoidusti hyötyä."

10. Hankkeen jatkaminen viranomaiskäsittelyistä huolimatta

Keminmaan tuulivoimahankkeen periaatepäätökseen ja sen valmisteluun liittyy lukuisia kanteluita ja tutkintapyyntöjä, jotka ovat **aktiivisesti vireillä seuraavilla viranomaisilla:**

- **Lapin poliisilaitos** (esitutkintapyyntö mm. virkavelvollisuuden rikkomisesta, esteellisyyksien salaamisesta, hallintopetosepäilyistä)
- **Aluehallintovirasto (AVI)** (kantelu hallintomenettelyistä ja esteellisyysvalvonnasta)
- **Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)** (kantelu kilpailulain ja markkinoiden vääristämisestä)
- **Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV)** (kantelu mahdollisesta valtiontukien väärinkäytöstä)
- **Eduskunnan oikeusasiamies** (kantelu kuntalaisten osallistumisoikeuksien ja laillisuusvalvonnan laiminlyönnistä)
- **Euroopan komission kilpailupääosasto (DG COMP)** ja **EU:n petostentorjuntavirasto (OLAF)** (valmisteilla oleva kantelu SEUT 107 artiklan, RED III -direktiivin ja Århusin sopimuksen rikkomisista)

Tästä huolimatta Keminmaan kunta on jatkanut tuulivoimahankkeen valmistelua, sopimusneuvotteluja ja kaavaprosessin edistämistä, **ikään kuin mitään ei olisi tapahtumassa.**

Tämä rikkoo oikeusturvan peruseriaatteita (Perustuslaki 21 §) ja voi johtaa myöhemmin tehtyjen päätösten **mitättömyyteen**, mikäli viranomaiskäsittelyissä todetaan olleen laittomuuksia tai valmistelussa on käytetty virheellistä tai puutteellista tietoa.

Hallintopäätöksen mitättömyys voi perustua:

- Vakaviin menettelyvirheisiin
- Esteellisten osallistumiseen valmistelussa tai päätöksenteossa
- Oikeuden väärinkäyttöön tai sen vaikutelmaan
- Luottamuksellisen tiedon väärinkäyttöön
- Julkisen edun vastaisiin tarkoituksiin

Mikäli viranomaiset toteavat tutkinnan jälkeen lainrikkomuksia, **kaikki valmistelun ja päätöksenteon kautta syntyneet hallintopäätökset voidaan katsoa mitättömiksi**, ja ne voidaan jälkikäteen purkaa laillisuusvalvonnan kautta (ks. Hallintolaki 50 §, Kuntalaki 135 §).

➔ Kunnanhallituksella on tässä vaiheessa **lain mukainen velvollisuus reagoida tilanteeseen viipymättä**, keskeyttämällä valmistelu ja odottamalla viranomaispäätöksiä ennen jatkotoimia. Tämä on myös poliittisen ja oikeudellisen vastuun kannalta kriittinen toimenpide.

11. Periaatepäätöksen käyttö allekirjoituspaineen välineenä ja lainsäädännön kiertämisen epäily

Keminmaan kunnanvaltuuston 8.5.2025 tekemää tuulivoiman periaatepäätöstä on käytetty **tietoisesti ja aktiivisesti keinona edistää maanvuokrasopimusten allekirjoittamista**. Vain kahdeksan päivää myöhemmin, **16.5.2025, tuulivoimatoimija hyödynsi päätöstä julkisesti Lapin Kansassa**, ennen kuin päätös oli saanut lainvoimaa tai hallinto-oikeusmenettelyä oli käyty.

Tämä osoittaa, että päätöstä ei ole käytetty neutraalina linjauksena, vaan **psykologisena painostuskeinona**, jonka tarkoituksena on ollut antaa kuva siitä, että hanke on jo hyväksytty ja etenee väistämättä. Tämä on **olennaisesti vaikuttanut yksityisiin sopimuspäätöksiin**, erityisesti maaseudun ja iäkkäämmän väestön keskuudessa.

Samalla päätöksentekoa on **kiirehditty tilanteessa, jossa valtionhallinnossa on valmisteltu uusi laki tuulivoimaloiden vähimmäisetäisyyksistä asuinrakennuksiin**. Uudessa sääntelyssä suojaetäisyyksien kiristyminen vaikuttaa suoraan kaavoituksen mahdollisuuksiin ja rakentamisedellytyksiin.

Valmistelijoiden käyttämä sanamuoto, jonka mukaan *”suojaetäisyys voidaan määritellä kaavassa”*, on harhaanjohtava ja antaa ymmärtää, että uudella lainsäädännöllä ei olisi merkitystä – vaikka säädös on jo lausuntovaiheessa ja käytännössä valmis.

➔ Näin ollen on perusteltua epäillä, että **päätöksentekoa on tietoisesti ajoitettu** niin, että kaavahakemukset saadaan sisään ennen uuden sääntelyn voimaantuloa. Tämä muodostaa vakavan hallintoriskin ja oikeusturvaongelman.

➔ Tällainen päätöksenteon käyttö ei täytä **Hallintolain 6 §:n** puolueettomuusvaatimusta eikä **Perustuslain 21 §:n** oikeudenmukaisen hallinnon vaatimusta.

Lisäksi **Luonnon Monimuotoisuus ry:n**, joka **edustaa tuulivoimavastaisia kuntalaisia, maanomistajia, metsästysseuroja ja elämystoimijoita**, mukaan:

- **ei ole saatu listaa niistä valtuutetuista**, jotka kiirehtivät ylimääräisen valtuuston kokouksen koollekutsumista 8.5.2025, vaikka tieto on pyydetty suoraan kunnanhallinnolta,
- **ei ole saatu yhteismetsän osakasluetteloa**, vaikka sen avulla voitaisiin arvioida mahdollisia esteellisyyksiä ja sidonnaisuuksia kunnanvaltuutettujen ja tuulivoimatoimijan välillä.

➔ Tämä asiakirjojen pimittäminen vaikeuttaa olennaisesti esteellisyyksien arviointia ja **lisää perusteltua epäilyä siitä, että päätöksenteossa on sivuutettu hallintolain ja kuntalain keskeiset vaatimukset avoimuudesta, puolueettomuudesta ja oikeusturvasta**.

➔ Tällainen päätöksenteon käyttö ei täytä **Hallintolain 6 §:n** puolueettomuusvaatimusta eikä **Perustuslain 21 §:n** oikeudenmukaisen hallinnon vaatimusta.

12. Päätösten vaikutuspiirissä olevat kuntalaiset ja yhteisöt

Keminmaan kunnassa vireillä olevat tuulivoimahankkeet vaikuttavat **välittömästi kuuteen kylään: Koroiskylä, Maula, Itäkoski, Länsikoski, Törmä ja Viitakoski**. Näissä asuu arviolta **yhteensä noin 650 vakituista asukasta**, joista merkittävä osa on maanomistajia.

Arvion mukaan, kun kunnan ja seurakunnan maa-alueet jätetään pois, **reilusti yli puolet yksityisistä maanomistajista vastustaa hanketta**. Tämä perustuu:

- vuoden 2022 vastustusadressiin (730 allekirjoitusta)
- vuoden 2025 suojaetäisyysadressiin (160 nimeä, edelleen keräyksessä)
- Luonnon Monimuotoisuus ry:n jäsenkentän keräämään tietoon (mukaan lukien maanomistajat, elinkeinoharjoittajat, metsästysseurat)

Vaikutusalueella:

- toimii **6 metsästysseuraa** (Maula–Koroiskylä–Itäkoski:4 / Törmä–Viitakoski: 2), joille **metsästys ei ole vain harrastus, vaan osa suomalaista kulttuuriperintöä ja virkistyskäyttöä, jota suojaa perustuslain 20 §:n mukainen vastuu luonnosta ja kulttuuriympäristöstä**. Alueella toimivat metsästysseurat ovat olennainen osa kyläyhteisöjen toimintaa ja luonnon kestäväää käyttöä.
- ➔ **Tuulivoimarakentaminen käytännössä estää metsästyksen harjoittamisen merkittävältä osalta aluetta melun, turvallisuusriskien ja eläinkantoihin kohdistuvan paineen vuoksi**. Tämä johtaa siihen, että useiden metsästysseurojen toiminta voi loppua kokonaan.
- ➔ Tämä on omiaan kaventamaan asukkaiden virkistysmahdollisuuksia sekä heikentämään kylien sosiaalista rakennetta ja yhteisöllisyyttä.

Metsästyksen merkitys alueella ja tuulivoiman vaikutukset

Metsästys Keminmaan kylissä ei ole vain vapaa-ajan harrastus, vaan osa alueen asukkaiden elämäntapaa, yhteisöllisyyttä ja luonnonkäyttöperinnettä. Se tukee laajasti:

- kylien sosiaalista rakennetta
- luonnon monimuotoisuuden hallintaa
- alueellista virkistystoimintaa
- perinteisiä elinkeinon piirteitä, kuten riistan hyödynnystä ruokataloudessa

Keminmaan Honkamaan ja Kotapalon alueilla toimii yhteensä **kuusi metsästysseuraa**, joiden toiminta-alueet ovat suoraan päällekkäin suunniteltujen tuulivoimapuistojen kanssa.

Tuulivoimaloiden rakentaminen vaarantaa metsästyksen jatkuvuuden käytännössä pysyvästi. Tuulivoimaloiden melu, vilkkuvalo, ihmistoiminta ja infrastruktuuri karkottavat hirvieläimet, estävät turvallisen metsästyksen ja häiritsevät lintujen pesintää.

Turvallisuusmääräysten (metsästyslaki 32 §) mukaan ampuminen tuulivoimaloiden läheisyydessä ei ole sallittua, mikä rajoittaa käyttöaluetta voimakkaasti.

SYKE ja Metsästäjäliitto ovat molemmat todenneet lausunnoissaan, että **tuulivoimarakentaminen vaikuttaa kielteisesti riistakantoihin ja vähentää merkittävästi alueiden käyttökelpoisuutta metsästykseseen.**

◇ **Perustuslain 20 §** edellyttää, että luonnon monimuotoisuutta sekä kansallista kulttuuriperintöä on vaalittava. Metsästysperinne, luonnon käyttö ja kylien kulttuuritoiminta ovat osa tätä perintöä.

◇ **Århusin sopimus, artikla 1 ja 6:** osallistumisoikeuden ja vaikutusarvioiden laiminlyönti – metsästyksen päättymisen ilman että sitä arvioitiin vaikutusarvioissa on sopimusrikkomus.

◇ **RED III -direktiivi (EU/2023/2413, artikla 16):** alueellisten yhteisöjen, kuten metsästyssseurojen, **osallistaminen uusiutuvan energian hankkeisiin on pakollista.** Keminmaan tapauksessa näin ei ole tehty.

➔ **Kunta ja tuulivoimatoimija ovat laiminlyöneet osallistumisoikeudet sekä YVA-lain mukaisen vaikutusten arvioinnin, jolloin metsästykseseen kohdistuvat vaikutukset ovat jääneet täysin huomiotta.**

➔ **Tämä ei ole vain hallintoprosessin epäonnistuminen, vaan konkreettinen uhka alueen elintavoille ja yhteisöllisyydelle.**

- Toimii myös **4 elämys- ja luontomatkailuyrittäjää**, joiden liiketoiminta perustuu luonnon hiljaisuuteen, maiseman eheään silhuettiin ja alueen ekologiseen vetovoimaan ja joiden toimintaa häiritsevät alueelle mahdollisesti sijoittuvat tuulihankealueet.

Huolimatta tästä, **kunta ei ole järjestänyt yhtäkään virallista, valvottua ja laajasti tiedotettua kuulemistilaisuutta** näillä alueilla. Koko periaatepäätös tehtiin ilman virallista yhteisökohtaista keskustelua tai vaikutusarvioita. Myöskään **seurakunta ja yhteismetsä eivät ole järjestäneet kuulemisia tai edes informoineet alueellisia yhteisöjä tuulivoimasopimuksia tehdessään!**

Tämä rikkoo seuraavia oikeudellisia normeja:

Perustuslaki 14 § & Kuntalaki 22 §

- Kuntalaisille on taattava osallistumisoikeus heitä koskeviin päätöksiin
- Kunnalla on velvollisuus järjestää vaikuttamismahdollisuuksia erityisesti merkittävässä hankkeissa

Ympäristövaikutusten arviointilaki (YVA-laki) 3 § ja 17 §

- Edellyttää varhaista, tosiasiallista ja avoimesti järjestettyä osallistumista niiltä, joihin hanke vaikuttaa merkittävästi

RED III -direktiivi (EU 2023/2413), erityisesti:

- **Artikla 16:** Paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten on voitava osallistua uusiutuvan energian hankkeiden suunnitteluun ja valmisteluun ajoissa ja tehokkaasti
- **Johdanto 74–75:** Osallistumisen tulee olla merkityksellistä ja vaikuttaa lopputulokseen – pelkkä muodollinen kuuleminen ei riitä

Århusin yleissopimus:

- **Artikla 6:** Kansalaisilla tulee olla oikeus osallistua ympäristöön vaikuttaviin hankkeisiin varhaisessa vaiheessa
- **Artikla 9:** Mikäli osallistumisoikeutta on loukattu, asianomaisilla tulee olla oikeus tehokkaaseen muutoksenhakuun

Keminmaan kunta, seurakunta ja yhteismetsä ovat tuulivoimahankkeen valmistelussa systemaattisesti ohittaneet:

- alueella asuvien ihmisten perustellut huolenaiheet ja elinolosuhteiden suojelutarpeen
- ympäristöoikeudelliset velvoitteet, jotka edellyttävät vaikutusten arviointia, varhaista osallistamista ja läpinäkyvää valmistelua
- sekä omat strategiset linjauksensa, joissa luonnon monimuotoisuuden suojeleminen on kirjattu korkeimmaksi prioriteetiksi

➔ Tämä ristiriita kunnan ja seurakunnan omien ohjelmien sekä käytännön päätöksenteon välillä horjuttaa luottamusta, osoittaa arvopohjan pettämistä ja vahvistaa vaikutelmaa siitä, että hanke on edennyt yksipuolisesti taloudellisin perustein – luonnon, yhteisön ja oikeusvaltion kustannuksella.

EU- ja kansainvälisen tason sitoumukset:

➔ Tällainen menettely ei ainoastaan vaaranna oikeusturvaa, vaan myös mitätöi kaavaprosessin legitimitetin. Päätöksenteon jatkaminen tällaisen rakenteellisen syrjäytymisen päällä muodostaa perusteen hallinnolliselle kumoamiselle ja kansainväliselle valvonnalle.

Päätösesitys:**Kunnanhallitus päättää:**

- Käynnistää selvityksen yllä olevista kahdestatoista asiakokonaisuudesta omana pykälänään!
- Keskeyttää kaikki tuulivoimahankkeeseen liittyvät valmistelut, yhteistyöt, sopimusneuvottelut ja kaavaprosessit siihen asti, kunnes asiat on käsitelty laillisesti ja avoimesti.
- Varmistaa, että asiasta tehdään nimenomainen päätös, eikä sitä voida käsitellä pelkkänä tiedoksi merkintänä. Asia on käsiteltävä pykälänä jossa on 12 alakohtaa.

Lisähuomautus vastuullisuudesta

Koska esiin tuodut asiakokonaisuudet sisältävät **väitteitä vakavista hallintorikkomuksista, kuten esteellisyyksien salaamisesta, viranomaistiedon pimittämisestä, hallintopetoksesta ja kilpailun vääristämisestä**, kunnanhallituksen jäsenet **voivat joutua henkilökohtaiseen vastuuseen**, mikäli:

- he laiminlyövät asian käsittelyn,
- tai sallivat lainvastaisten prosessien jatkumisen.

→ Tällöin on kyse rikoslain mukaisista virkavelvollisuusrikoksista (RL 40 luku), erityisesti:

- **RL 40:9 – virkavelvollisuuden rikkominen**
- **RL 40:10 – esteellisyyden salaaminen**
- **RL 36:1 – hallintopetos tai suosinta**

→ **Kuntalain 90 § ja Perustuslain 21 §** asettavat kunnanhallitukselle selkeän **laillisuusvalvontavelvollisuuden**, jonka laiminlyönti voi johtaa paitsi hallinnollisiin, myös rikosoikeudellisiin ja poliittisiin seuraamuksiin – **henkilökohtaisesti**.

Kunnanhallituksen jäsenet eivät voi vedota tietämättömyyteen, koska asian vakavuus ja yksityiskohtainen sisältö on tässä pykälässä nyt dokumentoidusti esitetty.

Vastuu syntyy siitä hetkestä, kun tieto on otettu vastaan.

Keminmaassa 12.6.2025

Tapio Jankkila
Kunnanvaltuutettu